

Församlingshemmet Hammars gård

vid Hammarö kyrka
kort historik

Redan på **1100-talet** vet vi att blivande Kung Sverre av Norge besökte sin halvsyster Cecilia som var gift med lagmannen Folkvidr och bodde på Hammar **1177** (**Liljestenen** inne i Hammarö kyrka är sannolikt gravhäll över Folkvidr). Vid den här tiden fanns också ett pilgrimshärbärge här för pilgrimer som var på väg mot Olof den Heliges relikskrin i Nidaros/Trondheim.

Kung Sverre är närvarande än idag inte minst genom den keramikbyst av Sverre som är skulpterad av J. Fröding 1923. Mellan kyrkan och Hammars gård finns också en minnessten som restes 1977, 800 år efter att Sverre besökte ön.

Den målade utsmyckning ovanför den öppna spisen utfördes av Oscar Jonsson 1920 (samme man som dekorerade/målade taket i Sockenstugan efter skisser av Wenzel Björkhagen. O. Jonsson och W. Björkhagen dekorerade/målade också taket i Skoghalls Folkets hus).

I **april 1347** kom Kung Magnus Eriksson (Sverige och Norges kung) ridande till Tingvalla och Hammarön, det skulle hållas ting och avkunnas domar. I ett bevarat utslag kan man läsa att kungen tilldömer Hammar fyra kloster laxfisket i Klarälven.

Enligt H Ramström så var gården åren **1547-1595** Stomhemman för prästen i Tingvalla samt kaplanerna och åren **1595-1645** boställe för prebendepastorn.

År **1645-1663** fick den skotske överste Gordon, vid Nerike-Wemlands regemente, Hammars gård av Drottning Kristina som belöning för sina insatser i 30-åriga kriget. Ny manbyggnad uppfördes **1647**.
1663-1686 Kronan återtar gården, Joakim Cronman arrendator.

1686-1812 Överstelöjtnantboställe för Närkes och Värmlands regemente.
1701-1706 John Cronman, **1727** uppfördes en ny manbyggnad.

Åren **1816-1824** arrenderade P G Andreios Lidback kronohemmanet Hammar. Lidback var släkt med Tegnér, Geijer och Selma Lagerlöf, och Lidback var förebilden till farbror Eberhard i Gösta Berlings saga.

1812-1912 Majorboställe för Värmlands regemente.

1828 uppfördes huset som vi ser idag. Huset är en f.d. mangårdsbyggnad (det enda kvarstående från den tidigare jordbruksegendomen). Huset är timrat med vitpanelade väggar (sedan slutet av 1930-talet) och skiffertak.

Hammars gård 1930. Foto: Anders Olsson

Ingången till Hammars gård
1952. Foto: Gösta von Schoultz

1912-1938 Christian Jenssen, Karlstad. Mangårdsbyggnaden renoverades, nya uthus byggdes, en villa av tegel i tre våningar uppfördes (det huset var placerat i den nuvarande Minneslunden). Norra delen av gården ca. 20 tunnland avstyckas och säljes till Frans Julius Pollak, disponent vid KMW.

1938-1954 Hammars gård säljes till ett konstorsium. Fabrikör Reinhold Ternqvist, byggmästare Johan Westlund, lantbrukare Gustav Eriksson.
1954-1964 Civilingenjör Arne Troedsson, arrendator Arnold Johansson
1964-1969 Hammarö kommun
1969 Mangårdsbyggnaden köptes av Hammarö församling och har sedan 1973 haft funktionen som församlingshem.

I rummet rakt fram från entrén hänger porträtt av **pastor Eric Eurén** (pastor i församlingen 1780 - 1793). och hans hustru **Brita Eurén**.

Från vänster:

Drottning Sophia Magdalena, fr. 1774 (Gustaf III:s gemål) koppastick som förärades Hammarö kyrka den 24 december 1891.

Gustaf III:s kröningsporträtt, fr. 1773 (kung i Sverige 1771-1792), koppastick av F. Gillberg. Till hö: **Carl XIV Johan** (kung i Sverige/Norge 1818-1844), litografi. I rummet finns också ett porträtt av **konung Oscar II**.

Axel Teodor Qvick på sin 60-årsdag tillsammans med sin **maka Helena** (från Hammarö, född Edell, dotter till komminister Edell). Teodor Qvick var Hammarös förste valde kyrkoherde (1921-24) sedan församlingen upphört att vara lektorsprebende vid gymnasiet i Karlstad.

I rummet till vänster hänger en **ritning över den stenkyrka som församlingen önskade bygga 1830**. Det ansågs vara finare att ha en kyrka av sten. Träkyrkan kändes säkert också för liten och det föreslogs att man skulle riva träkyrkan och bygga en ny kyrka av sten. Ritningar togs fram och godkändes den 5 september 1840 av kung Carl Johan, se namnteckning ovan. Sten bars fram till den tilltänkta kyrkan. Men av ekonomiska skäl genomfördes aldrig bygget. Den sten som forslats fram till kyrkbygget användes istället till att bygga en kyrkogårdsmur. Kyrkogården var tidigare inhägnad av träbalkar, som kallades för bogårdsmur i äldre tid.

Via Sacra, en berättelse om Hammarö kyrkas historia. Broderi och måleri på linnetyg av en grupp med både ungdomar och äldre 2008.

Från Hammars gård kan du blicka ut över Hammarösjön. Församlingshemmet används idag vid t.ex. begravnings- och dopkaffe, möten, studiecirklar, utställningar, musikkvällar. Här finns kontor och samtalsrum. Sommartid kan du besöka Café Vägkyrkan.

Musikcafé

Förberedelse inför vigsel.

Källor: "Bevarande plan för Hammarö församlings kyrkogårdar" av Carina Johansson, 2013.

"Kulturbygd kring Hammarö kyrka" av Roy Olsson.

"Hammarö församlings historia" av Hilmer Ramström, 1968.

Hammars gård sedd från söder. Två tårbjörkar flankerar manbyggnaden.

Sommartid är du välkommen till Café Vägkyrkan.

Svenska kyrkan
HAMMARÖ FÖRSAMLING